# AQSHNING HOZIRGI YAQIN SHARQ SIYOSATI: STRATEGIK USTUVORLIKLAR VA MINTAQAVIY KUCHLAR MUVOZANATINING O‘ZGARISHI

***Eshboyev Sohib Faxriddin o`g`li***

*Toshkent Davlat sharqshunoslik universiteti Xalqaro munosabatlar va zamonaviy siyosiy jarayonlar yo`nalishi*

*2 bosqich magistranti*

*Eshboyevsoxib@gmail.com*

## Annotatsiya

Mazkur maqolada Amerika Qo‘shma Shtatlarining 2025–2026-yillardagi Yaqin Sharq siyosatining asosiy yo‘nalishlari, strategik ustuvorliklari va mintaqadagi kuchlar muvozanatiga ta’siri tahlil qilinadi. Tadqiqotda AQSHning Eron, Isroil, Falastin, Fors ko‘rfazi davlatlari, Suriya va Yaman yo‘nalishlaridagi siyosiy-diplomatik hamda harbiy yondashuvlari o‘rganilgan. Xususan, Donald Tramp ma’muriyatining “America First” konsepsiyasi doirasida Yaqin Sharqqa nisbatan tranzaksion diplomatiya, harbiy bosim va muzokaralarni birlashtirgan yondashuvi tahlil etiladi. Tadqiqot natijalari AQSH siyosatida an’anaviy mintaqaviy xavfsizlik majburiyatlarini saqlab qolish bilan bir qatorda, harbiy resurslardan foydalanishni qayta ko‘rib chiqish, iqtisodiy manfaatlarni ilgari surish va mintaqaviy davlatlarning o‘zaro xavfsizlik mexanizmlarini shakllantirish jarayonlariga e’tibor kuchayganini ko‘rsatadi. Maqolada AQSHning Eron yadroviy dasturiga nisbatan siyosati, G‘azo bo‘yicha tinchlik tashabbuslari, Isroil bilan strategik hamkorlik va Fors ko‘rfazi davlatlari bilan munosabatlari yagona geosiyosiy jarayon doirasida ko‘rib chiqiladi.

**Kalit so‘zlar:** AQSH, Yaqin Sharq, tashqi siyosat, “America First”, Eron, Isroil, Falastin, G‘azo, Fors ko‘rfazi, Suriya, Yaman, geosiyosat, xavfsizlik.

**Аннотация:** В статье анализируются основные направления, стратегические приоритеты и региональные последствия политики Соединённых Штатов Америки на Ближнем Востоке в 2025–2026 годах. Особое внимание уделяется политике США в отношении Ирана, Израиля, Палестины, государств Персидского залива, Сирии и Йемена. Рассматривается сочетание дипломатических, экономических и военно-силовых инструментов в рамках внешнеполитического курса администрации Дональда Трампа. Исследование показывает, что современная политика Вашингтона в регионе характеризуется стремлением одновременно сохранить ключевые механизмы сдерживания, обеспечить безопасность Израиля и свободу судоходства, ограничить региональные возможности Ирана и снизить издержки длительного военного присутствия. Отдельно рассматривается влияние политики США на трансформацию регионального баланса сил и развитие самостоятельных механизмов безопасности государств Персидского залива.

**Ключевые слова:** США, Ближний Восток, внешняя политика, Иран, Израиль, Палестина, Газа, Персидский залив, безопасность, геополитика.

**Abstract:** This article examines the main directions, strategic priorities and regional implications of United States policy in the Middle East during 2025–2026. Particular attention is paid to U.S. policies toward Iran, Israel, Palestine, the Gulf states, Syria and Yemen. The study analyzes the combination of diplomatic, economic and military instruments employed by the Donald Trump administration within the framework of the “America First” foreign policy approach. The research demonstrates that current U.S. policy in the Middle East seeks to preserve key deterrence mechanisms while simultaneously limiting the costs of prolonged

military engagement, maintaining Israel's security, protecting freedom of navigation and constraining Iran's regional capabilities. The article also examines the implications of U.S. policy for the transformation of the regional balance of power and the emergence of more autonomous security arrangements among Gulf states.

**Keywords:** United States, Middle East, foreign policy, Iran, Israel, Palestine, Gaza, Persian Gulf, security, geopolitics.

**Kirish** Yaqin Sharq XXI asr xalqaro munosabatlar tizimining eng murakkab va o‘zgaruvchan geosiyosiy makonlaridan biri bo‘lib qolmoqda. Mintaqadagi xavfsizlik muammolari faqat davlatlararo qarama-qarshiliklar bilan cheklanmay, yadroviy dasturlar, qurolli nodavlat aktorlar, energetika xavfsizligi, dengiz kommunikatsiyalari, terrorizm, hududiy nizolar va gumanitar inqirozlar bilan chambarchas bog‘langan. Shu sababli AQSHning Yaqin Sharqdagi siyosati nafaqat mintaqa davlatlari, balki global xavfsizlik va xalqaro iqtisodiy munosabatlar uchun ham muhim ahamiyat kasb etadi. 2025–2026-yillarda ushbu siyosatning mazmunida sezilarli o‘zgarishlar kuzatildi. Donald Trampning ikkinchi prezidentlik davrida Vashington tashqi siyosatida “America First” konsepsiyasi yana markaziy o‘ringa chiqdi. AQSH rasmiy hujjatlarida Yaqin Sharqqa nisbatan asosiy manfaatlar sifatida Fors ko‘rfazidagi energetika xavfsizligi, Hormuz bo‘g‘ozining ochiqligi, Qizil dengizdagi navigatsiya xavfsizligi, terrorizm tahdidlarini cheklash va Isroil xavfsizligini ta’minlash ko‘rsatilgan.

Shu bilan birga, AQSHning mintaqadagi siyosati faqat harbiy vositalar bilan izohlanmaydi. Vashington bir vaqtning o‘zida diplomatik muzokaralar, iqtisodiy sheriklik, qurol-yarog‘ va mudofaa kelishuvlari, sanksiyalar hamda vositachilik mexanizmlaridan foydalanmoqda. 2026-yilgi ilmiy tadqiqotlarda ham AQSHning yangi mintaqaviy siyosati tranzaksion diplomatiya va an’anaviy strategik yondashuv o‘rtasidagi murakkab uyg‘unlik sifatida baholanmoqda. Mazkur maqolaning

maqsadi — 2025–2026-yillardagi AQSHning Yaqin Sharq siyosatini kompleks tahlil qilish, uning asosiy ustuvor yo‘nalishlarini aniqlash va mazkur siyosatning mintaqadagi kuchlar muvozanatiga ta’sirini baholashdan iborat.

**Tadqiqot metodologiyasi** Tadqiqotda tizimli tahlil, qiyosiy siyosiy tahlil, tarixiy-institutsional yondashuv va geosiyosiy tahlil metodlaridan foydalanildi. AQSHning Yaqin Sharq siyosati alohida davlatlar bilan munosabatlar yig‘indisi sifatida emas, balki xavfsizlik, energetika, diplomatiya va xalqaro kuchlar raqobatini o‘z ichiga olgan yagona tizim sifatida ko‘rib chiqildi.

**Asosiy qism:** AQSHning Yaqin Sharqdagi siyosatini tushunish uchun, avvalo, Vashingtonning mintaqadagi uzoq muddatli manfaatlarini aniqlash zarur. Ularni shartli ravishda beshta asosiy yo‘nalishga ajratish mumkin. Birinchidan, mintaqaviy xavfsizlik va strategik kommunikatsiyalarni himoya qilish. Hormuz va Bab al-Mandab bo‘g‘ozlari xalqaro savdo va energetika oqimlari uchun muhim ahamiyatga ega.[1] AQSHning 2026-yilgi terrorizmga qarshi strategik hujjatida Hormuz va Qizil dengizdagi navigatsiya erkinligini ta’minlash mamlakatning asosiy manfaatlaridan biri sifatida qayd etilgan.

Ikkinchidan, Eronning harbiy va yadroviy salohiyatini cheklash. Vashington Eronni Yaqin Sharqdagi asosiy xavfsizlik muammolaridan biri sifatida ko‘radi. AQSH rasmiy strategiyasida Eronning yadroviy va raketa salohiyati, shuningdek, mintaqadagi qurolli guruhlarga ko‘magi alohida tahdid sifatida ko‘rsatilgan.[2]

Uchinchidan, Isroil xavfsizligini ta’minlash. AQSH–Isroil munosabatlari mintaqadagi Amerika siyosatining eng barqaror komponentlaridan biridir. Biroq

[1] Akingbade A.M., Kıralp Ş. Washington’s Foreign Policy Toward the Middle East: A Neorealist Recalibration or an Israeli Constraint on U.S. Restraint? // *SAGE Open*. 2026. Vol. 16. Issue 3. P. 1–11. P. 2–3.
[2] Akingbade A.M., Kıralp Ş. Washington’s Foreign Policy Toward the Middle East: A Neorealist Recalibration or an Israeli Constraint on U.S. Restraint? // *SAGE Open*. 2026. Vol. 16. Issue 3. P. 3–4.

G‘azo urushi va Eron bilan qarama-qarshilik ushbu hamkorlikning siyosiy va harbiy xarajatlarini oshirdi.

To‘rtinchidan, Fors ko‘rfazi davlatlari bilan iqtisodiy va xavfsizlik aloqalarini rivojlantirish. Saudiya Arabistoni, BAA va Qatar bilan munosabatlar tobora faqat neft va harbiy xavfsizlik masalalaridan iborat bo‘lmay, investitsiyalar, texnologiyalar va mudofaa sanoati bilan ham bog‘lanmoqda.

Beshinchidan, Xitoy va Rossiyaning mintaqadagi ta’sirini cheklash. Yaqin Sharq davlatlarining Xitoy bilan iqtisodiy, Rossiya bilan esa harbiy-siyosiy aloqalarni rivojlantirishi Vashington uchun qo‘shimcha strategik muammolarni yuzaga keltirmoqda. AQSHning zamonaviy Yaqin Sharq siyosatida Eron masalasi alohida o‘rin tutadi. Vashingtonning Tehronga nisbatan yondashuvida ikki qarama-qarshi vosita — maksimal bosim va diplomatik kelishuv — parallel ravishda qo‘llanmoqda.

2026-yil iyunida AQSH va Eron o‘rtasida memorandum tuzilgani AQSH ma’muriyati tomonidan muhim diplomatik natija sifatida taqdim etildi. Oq uy ma’lumotlariga ko‘ra, kelishuvning asosiy maqsadlari Eronning yadroviy qurolga ega bo‘lishining oldini olish hamda Hormuz bo‘g‘ozida erkin navigatsiyani tiklashdan iborat bo‘lgan. Biroq ushbu kelishuvni mintaqadagi uzoq muddatli barqarorlikning yakuniy kafolati sifatida talqin qilish qiyin. 2026-yil davomida Vashington va Tehron o‘rtasidagi qarama-qarshiliklar davom etgani, Hormuz bo‘g‘ozi va sanksiyalar masalasi bo‘yicha yangi muzokaralar olib borilgani haqida xabarlar paydo bo‘ldi.

Bu holat AQSH siyosatidagi muhim xususiyatni ko‘rsatadi: Vashington Eronni mintaqadagi ta’siridan butunlay voz kechishga majbur qilishdan ko‘ra, uning imkoniyatlarini cheklash va muzokaralar uchun maqbul shart-sharoit yaratishga intilmoqda. 2026-yildagi ilmiy tadqiqotlarda ham AQSHning Eron siyosati

mintaqaviy xavfsizlik, Isroil omili va Xitoy bilan strategik raqobat bilan uzviy bog‘langanligi qayd etiladi. AQSHning Yaqin Sharq siyosatidagi ikkinchi asosiy yo‘nalish Isroil va Falastin masalasidir. 2025–2026-yillarda Vashington G‘azodagi urushni yakunlash va urushdan keyingi boshqaruv tizimini shakllantirishga qaratilgan tashabbuslarni ilgari surdi.

2026-yil yanvarida Oq uy G‘azoni boshqarish bo‘yicha National Committee for the Administration of Gaza tashkil etilganini ma’lum qildi. AQSH tomonidan ilgari surilgan keng qamrovli reja G‘azoda boshqaruv, qayta qurish, xavfsizlik va demilitarizatsiya masalalarini birgalikda ko‘rib chiqishni nazarda tutgan. Shuningdek, AQSH tashabbusi asosida tashkil etilgan “Board of Peace” mexanizmi G‘azoning qayta qurilishi va siyosiy boshqaruvini qo‘llab-quvvatlash vositasi sifatida shakllantirildi.

Biroq G‘azodagi vaziyat AQSH diplomatik tashabbuslarining amalga oshirilishi nihoyatda murakkab ekanini ko‘rsatmoqda. BMT ma’lumotlariga ko‘ra, 2026-yilda ham G‘azoda o‘t ochishni to‘xtatish jarayoni mo‘rt bo‘lib qolgan, aholi orasida gumanitar ehtiyojlar yuqori darajada saqlangan. Shu sababli AQSH uchun Falastin masalasidagi asosiy muammo faqat harbiy harakatlarni to‘xtatish emas, balki **G**‘azoni boshqarish, xavfsizlikni ta’minlash, qayta qurish va kelajakdagi Falastin davlatchiligi masalalarini o‘zaro bog‘lashdan iborat.[3] AQSHning Saudiya Arabistoni, Birlashgan Arab Amirliklari va Qatar bilan munosabatlari ham mintaqaviy strategiyaning muhim tarkibiy qismidir.

Avvalgi davrlarda ushbu munosabatlarning asosiy ustuni xavfsizlik va energiya bo‘lgan bo‘lsa, hozirgi bosqichda iqtisodiy manfaatlar va investitsiyalar tobora katta ahamiyat kasb etmoqda. 2026-yilgi tahlillarda AQSH–Saudiya munosabatlari o‘zaro

[3] Denoeux G., Springborg R. Trump’s Transactional Diplomacy: Breakthrough or Breakdown? // *Middle East Policy*. 2026. Vol. 33. Issue 2. P. 24–40. **P.** 32–40**.**

manfaatlar asosida shakllanayotgan “tranzaksion” xarakterga ega bo‘lib borayotgani qayd etiladi.

Biroq Fors ko‘rfazi davlatlari AQSH bilan munosabatlarni saqlab qolish bilan birga, boshqa yirik davlatlar bilan ham aloqalarni kengaytirmoqda. Bu jarayon mintaqaning tashqi siyosatida ko‘p vektorli yondashuv kuchayib borayotganini ko‘rsatadi. 2026-yil sentabrida Reuters tahlilida ham Fors ko‘rfazi davlatlarining AQSH xavfsizlik kafolatlariga nisbatan ehtiyotkorroq yondashayotgani va muqobil mintaqaviy xavfsizlik mexanizmlariga qiziqish ortayotgani qayd etildi.

Bu AQSH uchun muhim strategik signal hisoblanadi. Chunki Vashington mintaqada o‘z harbiy mavjudligini saqlagan holda ham, mahalliy davlatlarning mustaqil xavfsizlik tashabbuslari kuchayib borayotgan yangi geosiyosiy sharoitga moslashishi kerak. Suriya AQSH siyosatining yana bir muhim yo‘nalishi hisoblanadi. Assad rejimining qulashidan keyingi siyosiy jarayon Vashington uchun yangi vaziyatni yuzaga keltirdi.

2026-yilgi ilmiy adabiyotlarda AQSHning Suriya siyosati an’anaviy uzoq muddatli harbiy ishtirokdan ko‘ra, mahalliy siyosiy kuchlar bilan kelishuv va mintaqaviy davlatlarning moliyaviy imkoniyatlaridan foydalanishga ko‘proq tayanayotgani tahlil qilinadi. Bunday yondashuv AQSHning bevosita xarajatlarini kamaytirish imkonini beradi. Shu bilan birga, Suriya hududida terroristik guruhlarning qayta kuchayishi, etnik va diniy guruhlar o‘rtasidagi ziddiyatlar hamda Turkiya va Isroil manfaatlarining kesishishi Vashington uchun murakkab muammolarni saqlab qolmoqda. Yaman va Qizil dengizdagi vaziyat AQSHning Yaqin Sharq siyosatini global savdo xavfsizligi bilan bog‘laydi.[4]

[4] Denoeux G., Springborg R. Trump’s Transactional Diplomacy: Breakthrough or Breakdown? // *Middle East Policy*. 2026. Vol. 33. Issue 2. **P. 24–40.**

Husiylar faoliyati natijasida Qizil dengiz va Bab al-Mandabdagi savdo yo‘llarining xavfsizligi jiddiy muammoga aylandi. AQSH strategik hujjatlarida ushbu dengiz kommunikatsiyalarining ochiqligi mamlakatning asosiy manfaatlari qatorida ko‘rsatilgan. Bu masalaning o‘ziga xos jihati shundaki, AQSH uchun Yaman faqat mahalliy mojaro emas. Ushbu hududdagi beqarorlik Osiyo–Yevropa savdo yo‘llariga, energetika oqimlariga va xalqaro transport xarajatlariga ta’sir ko‘rsatishi mumkin. 2026-yilda Yaman hukumat kuchlari va husiylar o‘rtasidagi qarama-qarshilikning kuchayishi Qizil dengiz xavfsizligi masalasini yana kun tartibiga olib chiqdi. Tramp ma’muriyatining Yaqin Sharq siyosatini avvalgi prezidentlik davrlaridan ajratib turuvchi asosiy xususiyatlardan biri — tashqi siyosatning iqtisodiy va xavfsizlik manfaatlari bilan bevosita bog‘lanishidir.

“America First” konsepsiyasida xalqaro majburiyatlarning o‘zi emas, balki ularning AQSH milliy manfaatlariga keltiradigan natijasi muhim hisoblanadi. Shu sababli Vashingtonning Yaqin Sharqdagi hamkorlaridan ko‘proq moliyaviy va harbiy mas’uliyatni o‘z zimmasiga olish kutilmoqda. Bu yondashuvni “mas’uliyatni taqsimlash” tamoyili orqali ham tushuntirish mumkin. AQSH mintaqadagi xavfsizlik arxitekturasining asosiy elementi bo‘lib qolmoqda, biroq mahalliy davlatlarning o‘z xavfsizligini ta’minlashdagi hissasi oshirilmoqda.

2026-yilgi Middle East Institute tahlilida Tramp ma’muriyatining birinchi yilida Fors ko‘rfazi davlatlari bilan yirik iqtisodiy bitimlar tuzilgani va ayrim strategik raqiblarga nisbatan taktik natijalarga erishilgani, biroq mintaqaviy xavfsizlik uchun uzoq muddatli barqaror mexanizmlar hali to‘liq shakllanmagani ta’kidlanadi.

Yaqin Sharqdagi AQSH siyosatini faqat AQSH–mintaqa munosabatlari doirasida tahlil qilish yetarli emas. Mintaqa tobora AQSH, Xitoy va Rossiya o‘rtasidagi global raqobatning muhim maydoniga aylanmoqda. Xitoy, avvalo,

iqtisodiy va infratuzilmaviy loyihalar orqali o‘z ta’sirini kuchaytirmoqda. Pekinning Fors ko‘rfazi davlatlari bilan iqtisodiy aloqalari, energetika importi va “Bir makon — bir yo‘l” tashabbusi doirasidagi loyihalari mintaqaning iqtisodiy arxitekturasiga ta’sir qilmoqda. Rossiya esa Suriya tajribasi, energetika, qurol-yarog‘ savdosi va diplomatik aloqalar orqali mintaqadagi o‘rnini saqlashga intilmoqda.

AQSH nuqtayi nazaridan bu jarayon strategik muammolarni yuzaga keltiradi: Vashington o‘zining mintaqadagi yetakchi rolini saqlab qolishni istasa-da, mahalliy davlatlar tashqi aloqalarni diversifikatsiya qilish imkoniyatiga ega bo‘lib bormoqda. Shu nuqtayi nazardan, AQSHning Yaqin Sharqdagi kelajak siyosati faqat harbiy ustunlikka emas, balki diplomatik, iqtisodiy va texnologik raqobatga ham bog‘liq bo‘ladi. AQSHning hozirgi siyosati Yaqin Sharqdagi kuchlar muvozanatiga bir necha yo‘nalishda ta’sir ko‘rsatmoqda.[5]

Birinchidan, Eronning mintaqadagi harbiy imkoniyatlarini cheklashga qaratilgan siyosat Isroil va Fors ko‘rfazi davlatlari uchun xavfsizlik muhitini o‘zgartirmoqda.

Ikkinchidan, AQSHning G‘azo bo‘yicha diplomatik tashabbuslari Falastin masalasini mintaqaviy xavfsizlikning markaziy muammolaridan biri sifatida saqlab qolmoqda.[6]

Uchinchidan, Fors ko‘rfazi davlatlari AQSH bilan strategik hamkorlikni saqlagan holda, Xitoy, Turkiya, Rossiya va boshqa davlatlar bilan ham aloqalarini rivojlantirmoqda.

To‘rtinchidan, AQSH harbiy ishtirokining qayta ko‘rib chiqilishi mintaqadagi davlatlarni o‘z xavfsizlik siyosatini diversifikatsiya qilishga undamoqda. Reuters

[5] Akingbade A.M., Kıralp Ş. Washington’s Foreign Policy Toward the Middle East: A Neorealist Recalibration or an Israeli Constraint on U.S. Restraint? // *SAGE Open*. 2026. Vol. 16. Issue 3. P. 1–3.
[6] Denoeux G., Springborg R. Trump’s Transactional Diplomacy: Breakthrough or Breakdown? // *Middle East Policy*. 2026. Vol. 33. Issue 2. P. 24–40.

tahliliga ko‘ra, 2026-yilga kelib Fors ko‘rfazi davlatlarida AQSH xavfsizlik kafolatlariga mutlaq tayanish o‘rniga muqobil mexanizmlarni izlash tendensiyasi kuchaygan.

Shunday qilib, AQSHning mintaqadagi mavqeyi zaiflashmoqda, degan xulosani to‘g‘ridan-to‘g‘ri chiqarishdan ko‘ra, AQSH ustunligi yangi, ko‘proq raqobatli va ko‘p markazli muhitda qayta shakllanmoqda, deb ta’riflash ilmiy jihatdan ehtiyotkorroq bo‘ladi. Tadqiqot natijalari AQSHning hozirgi Yaqin Sharq siyosatida uchta parallel jarayon mavjudligini ko‘rsatadi.[7]

Birinchi jarayon — harbiy tiyib turish siyosatining saqlanib qolishi**.** Eron, terroristik guruhlar va dengiz kommunikatsiyalariga tahdidlar Vashingtonni mintaqadagi harbiy salohiyatini to‘liq tark etish imkonidan mahrum qilmoqda.

Ikkinchi jarayon — diplomatik tranzaksionizmning kuchayishi. AQSH siyosatida kelishuvlar ko‘pincha aniq manfaatlar almashinuvi bilan bog‘lanmoqda. 2026-yilgi ilmiy tadqiqotlar Tramp diplomatiyasining ushbu jihatini alohida o‘rganib, uning G‘azo, Suriya va Eron yo‘nalishlarida namoyon bo‘lganini qayd etadi.

Uchinchi jarayon — mintaqaviy davlatlarning strategik avtonomiyasi kuchayishi. Saudiya Arabistoni, BAA, Qatar va boshqa davlatlar AQSH bilan hamkorlikni davom ettirish bilan birga, boshqa kuch markazlari bilan ham munosabatlarini kengaytirmoqda. Shu jihatdan AQSHning hozirgi siyosatini “mintaqadan chiqib ketish” yoki “mintaqada to‘liq hukmronlikni davom ettirish” kabi ikki qutbli tushunchalar orqali izohlash yetarli emas. Amaldagi jarayon ko‘proq selektiv ishtirok modeliga yaqinlashmoqda: Vashington o‘zining hayotiy

[7] Akingbade A.M., Kıralp Ş. Washington’s Foreign Policy Toward the Middle East: A Neorealist Recalibration or an Israeli Constraint on U.S. Restraint? // *SAGE Open*. 2026. Vol. 16. Issue 3. P. 7–8.

manfaatlariga bevosita daxldor sohalarda faol ishtirok etadi, boshqa masalalarda esa mintaqaviy hamkorlarning rolini oshirishga intiladi.[8]

**Xulosa:** 2025–2026-yillardagi jarayonlar AQSHning Yaqin Sharq siyosatida yangi bosqich shakllanayotganini ko‘rsatmoqda. Ushbu bosqichning asosiy xususiyati AQSHning mintaqadagi manfaatlarini saqlab qolgan holda, ularni amalga oshirish usullarini qayta ko‘rib chiqishdan iborat.

AQSH uchun Eronning yadroviy salohiyatini cheklash, Isroil xavfsizligini ta’minlash, G‘azodagi mojaroning keyingi bosqichini boshqarish, Fors ko‘rfazidagi strategik hamkorlikni saqlash va dengiz kommunikatsiyalarining xavfsizligini ta’minlash asosiy ustuvor vazifalar bo‘lib qolmoqda.

Biroq mazkur vazifalarning amalga oshirilishi mintaqadagi boshqa kuch markazlari — Eron, Saudiya Arabistoni, Turkiya, Isroil, Qatar, BAA, Rossiya va Xitoyning manfaatlari bilan bevosita kesishadi. Shu sababli AQSHning mintaqadagi siyosati tobora ko‘proq muzokara, iqtisodiy manfaat, harbiy tiyib turish va mintaqaviy sheriklarni safarbar qilish vositalarining kombinatsiyasiga aylanmoqda.

Tahlil shuni ko‘rsatadiki, AQSHning Yaqin Sharqdagi roli qisqarish yoki kuchayishning oddiy chizig‘i bo‘yicha rivojlanmayapti. Aksincha, mintaqaviy xavfsizlik tizimi ko‘p markazli tus olayotgan sharoitda Vashington o‘zining strategik ustuvorliklarini qayta belgilamoqda. Fors ko‘rfazi davlatlarining mustaqil xavfsizlik tashabbuslarini rivojlantirishi, Xitoyning iqtisodiy ta’siri va Rossiyaning ayrim yo‘nalishlardagi faoliyati AQSHni an’anaviy “asosiy xavfsizlik kafolatchisi” rolini yangi sharoitda qayta moslashtirishga majbur qilmoqda.

[8] Akingbade A.M., Kıralp Ş. Washington’s Foreign Policy Toward the Middle East: A Neorealist Recalibration or an Israeli Constraint on U.S. Restraint? // *SAGE Open*. 2026. Vol. 16. Issue 3.P. 4–5.

Kelgusida AQSHning Yaqin Sharq siyosati uchta omilga katta darajada bog‘liq bo‘lishi mumkin: Eron bilan qarama-qarshilikning diplomatik yo‘l bilan boshqarilishi, G‘azodagi siyosiy jarayonning qanday shakllanishi va Fors ko‘rfazi davlatlarining AQSH bilan xavfsizlik hamkorligini qanchalik darajada saqlab qolishi. Shu bilan birga, Xitoy va Rossiyaning mintaqadagi faoliyati AQSH strategiyasining uzoq muddatli parametrlarini belgilovchi tashqi omil bo‘lib qoladi.

Demak, zamonaviy AQSHning Yaqin Sharq siyosatini birgina “harbiy aralashuv” yoki “izolyatsiya” tushunchasi bilan izohlash mumkin emas. U selektiv harbiy tiyib turish, tranzaksion diplomatiya, iqtisodiy manfaatlar va mintaqaviy hamkorlarning mas’uliyatini oshirish kabi elementlarning o‘zaro birikmasidan tashkil topgan murakkab strategik model sifatida namoyon bo‘lmoqda.

**Adabiyotlar ro’yxati**

1. Akingbade A.M., Kıralp Ş. Washington’s Foreign Policy Toward the Middle East: A Neorealist Recalibration or an Israeli Constraint on U.S. Restraint? // *SAGE Open*. – 2026.
2. Denoeux G., Springborg R. Trump’s Transactional Diplomacy: Breakthrough or Breakdown? // *Middle East Policy*. – 2026.
3. Alterman J.B. China’s US-Driven Middle East Strategy // *The Washington Quarterly*. – 2024.
4. Cook S.A. *The End of Ambition: America’s Past, Present, and Future in the Middle East*. – New York: Oxford University Press, 2024.
5. Mearsheimer J.J. *The Tragedy of Great Power Politics*. Updated ed. – New York: W.W. Norton & Company, 2014.
6. Moreland R. Shifting Sands: US Gulf Policy Recalibrates As China’s Regional Ambitions Grow // *Middle East Policy*. – 2024.

7. Nye J.S. *Soft Power and Great-Power Competition: Shifting Sands in the Balance of Power Between the United States and China*. – Singapore: Springer Nature, 2023.

8. Posen B.R. *Restraint: A New Foundation for U.S. Grand Strategy*. – Ithaca: Cornell University Press, 2014.

9. Roberts D.B. The Gulf's Evolving Security Mosaic: Balancing the Manifest Retrenchment and Latent Influence of the United States // *International Affairs*. – 2025.

10. Shar A.R., Chandio N.A., Ahmed B. A Decade of Policy Change for the USA in the Middle East (2011–2022) // *Journal of Grassroots*. – 2024